

*Матеріали V Міжнародної науково-технічної конференції молодих учених та студентів.
Актуальні задачі сучасних технологій – Тернопіль 17-18 листопада 2016.*

УДК 657

Н.М. Шостаківська, канд. економ. наук, доц., В.І. Кротенко

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, Україна

РОЗВИТОК КОНЦЕПЦІЇ УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ

N.M. Shostakivska, Ph.D., Assoc. Prof., V.I. Krotenko

CONCEPT DEVELOPMENT MANAGEMENT ACCOUNTING

Історично склалась ситуація, за якої вітчизняний облік орієнтований на інтереси єдиного користувача - держави. Тому облік і звітність на більшості українських підприємств носять явно виражений податковий характер.

Проте розвиток ринкових відносин в нашій країні і поява великої кількості недержавних (комерційних) вітчизняних і зарубіжних структур поставили перед обліком нові завдання. Одним з них стало надання інформації менеджерам для прийняття управлінських рішень. У зв'язку з цим виникла необхідність створення системи внутрішньої інформації - *управлінського обліку*.

В Україні та й зарубіжних країнах вже накопичений досвід в галузі обліку витрат виробництва і їх аналізу, проте, не дивлячись на це, немає єдиної концепції управлінського обліку. Існує декілька основних теорій, головна відмінність між якими - коло завдань, що вирішуються управлінським обліком.

У вітчизняній бухгалтерській пресі близько десяти років активно обговорюється тема управлінського обліку. Проте на практиці невелика кількість підприємств впровадили облік для управлінських потреб, інші задовольняються аналітикою даних фінансової бухгалтерії.

В даний час існує декілька основних концепцій управлінського обліку:

1. Повне заперечення поняття „управлінський облік”. Управлінський облік - це той же виробничий облік і немає ніяких підстав виділяти його в самостійний вид обліку (наприклад, В. Ластовецький).

2. Управлінський облік є самостійною дисципліною, що цілком склалася (В.Ф. Палій, Л.В. Нападовська) [2, 36; 5, 48].

3. Бухгалтерський облік в сучасних умовах - це система, що включає три підсистеми: фінансовий облік, управлінський облік і податковий облік (Ф.Ф. Бутинець) [3, 21].

4. Облік - це система, диференційована на три підсистеми обліку – управлінський, що обслуговує менеджерів операційного рівня, фінансовий, що використовується менеджерами тактичного рівня, контролінг - використовується для стратегічного управління (М.С. Пушкар) [6, 54].

На наш погляд, найбільш обґрунтованою є четверта позиція. Це обумовлено наступним:

➤ основні принципи обліку у фінансовому, управлінському обліку та контролінгу співпадають;

➤ дані, які використовуються у фінансовому, управлінському обліку та контролінгу, одні і ті ж - господарські операції підприємства, різниця лише в їх групуванні, умовах застосування в обліку і оцінках вартості, в яких її використовує кожен вид обліку (одиниці вимірювання, повнота відображення і т.д.);

➤ підсистеми обліку зберігають певний взаємозв'язок та взаємовплив: управлінський облік дає інформацію для операційного менеджменту і разом з тим, спрямовується на підтримку мети фінансового обліку. В свою чергу, фінансовий облік дає необхідну інформацію для тактичного менеджменту і систематизовані показники

діяльності підприємства для їх використання у підсистемі контролінгу. Завданням контролінгу є формування інформації для стратегічного менеджменту і забезпечення ефективного функціонування процесів господарської діяльності, тобто організації та координації зусиль операційного менеджменту. Таким чином, облік - це система, що включає три підсистеми (фінансову, управлінську та контролінг);

Інформація для управлінського обліку формується за допомогою однієї і тієї ж бази, що і інформація для фінансового обліку, - даних про господарську діяльність підприємства. Відмінність полягає лише в групуванні інформації та її використанні підсистемами обліку.

У сучасних концепціях обліку (управлінського обліку і контролінга) велике значення приділяється підвищенню ролі стратегічних завдань в управлінні підприємством, а отже, не фінансовим факторам в управлінні і контролі діяльності, і особливо показникам діяльності [6, 84]. Виникла також необхідність розширеного тлумачення поняття „підприємство”, що виходить за рамки однієї юридичної особи та розглядає обліковий процес в концепції логістичного ланцюжка, тобто охоплює всіх учасників процесу „постачання – виробництво – збут”.

При такому підході до компетенції стратегічного обліку відноситься вся система організації управління бізнесом в цілому, включаючи систему оцінки діяльності підрозділів і функціональних блоків, стратегічне управління і управління трудовими ресурсами, тобто управлінські технології.

На підставі вищевикладеного можна зробити висновок про те, що управлінський облік - це внутрішня інформаційна система, що надає інформацію для прийняття рішень. До завдань цієї системи перш за все відносяться калькуляція собівартості робіт і послуг (виробничий облік), планування (бюджетування), аналітичні розрахунки і як результат - надання управлінської звітності. Управлінський облік є окремою підсистемою обліку, яка пов'язана з деталізацією витрат на виробництво та калькулювання собівартості продукції в такому розрізі, який задовольняє тактичний рівень системи управління.

Література

1. Друри К. Управленческий и производственный учет: Учебник. Пер. с англ. : — М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2003. — 1071 с.
2. Палий В.Ф. Организация управленческого учета. — М.: Бератор-Пресс, 2003. — 224с.
3. Бутинець Ф.Ф. та ін. Бухгалтерський управлінський облік. Навчальний посібник для студентів спеціальності 7.50106 “Облік і аудит” / Ф.Ф. Бутинець, Л.В. Чижевська, Н.В. Герасимчук. – Житомир : ЖІТІ, 2000.
4. Голов С.Ф. Управлінський облік. Підручник. – К.: Лібра, 2004.
5. Нападовська Л.В. Управлінський облік: підруч. для студ. вищ. навч. закл. – К: Книга, 2004. – 544 с.
6. Пушкар М.С. Розробка систем обліку: Навчальний посібник. - Тернопіль: Карт-бланш, 2003. – 198 с.